

Polacy wobec wojny na Ukrainie i ukraińskich uchodźców

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2023

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

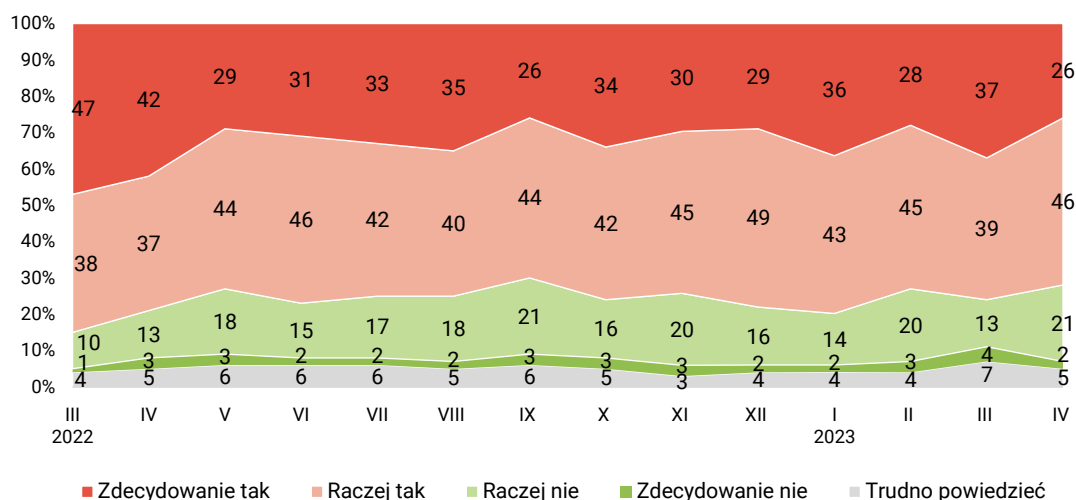
W kwietniowym badaniu¹, jak co miesiąc, zadaliśmy Polakom pytania dotyczące ich poczucia zagrożenia wojną na Ukrainie oraz stosunku do ukraińskich uchodźców. Poprosiliśmy też naszych respondentów o ocenę pierwszej oficjalnej wizyty prezydenta Wołodymyra Zełenskigo w Polsce, która miała miejsce na początku kwietnia.

POCZUCIE ZAGROŻENIA

Odsetek Polaków mających poczucie, że wojna na Ukrainie zagraża bezpieczeństwu ich kraju, spadł w kwietniu o 4 punkty procentowe (do 72% wobec 76% w marcu), osiągając tym samym najniższy poziom od września. Warto przy tym zaznaczyć, że od roku utrzymuje się on w przedziale 70%–79%, więc obecny wynik nie wykracza poza ten zakres.

CBOS

RYS. 1. Czy, Pana(i) zdaniem, wojna na Ukrainie zagraża bezpieczeństwu Polski czy też nie?

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (396) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiadnim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiadnim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 11 do 20 kwietnia 2023 roku na próbie liczącej 1081 osób (w tym: 56,9% metodą CAPI, 24,0% – CATI i 19,1% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

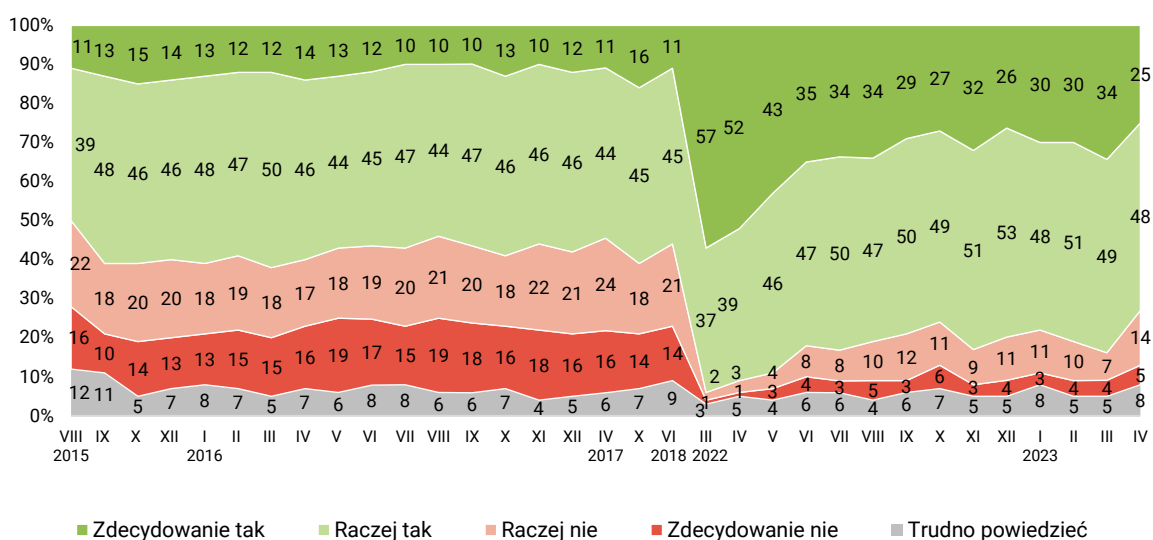
Zagrożenie dla bezpieczeństwa naszego kraju częściej dostrzegają najstarsi badani (79%), mieszkańcy największych miast (84%), a także osoby najczęściej praktykujące religijnie (84%) – zob. tabelę aneksową 1.

POMOC DLA UCHODźCÓW Z UKRAINY

W kwietniu nastąpił wyraźny, aż 10-punktowy spadek odsetka Polaków popierających przyjmowanie uchodźców z Ukrainy (73% wobec 83% w marcu). Choć nadal jest to zdecydowana większość badanych, mamy do czynienia z najniższym wynikiem od wybuchu wojny. Zaraz po rozpoczęciu rosyjskiej inwazji Polacy byli w tej kwestii niemal jednomyślni i poparcie dla przyjmowania uchodźców utrzymywało się na poziomie bliskim bądź przekraczającym 90%, stabilizując się po paru miesiącach w okolicach 80%. Kwietniowy wynik jest już bliższy progowi 70% – kolejne pomiary pokażą, czy mamy do czynienia z trwałą zmianą. Niemal co piąty Polak (19%, wzrost o 8 punktów w stosunku do marca) jest obecnie przeciwny przyjmowaniu ukraińskich uchodźców, co z kolei stanowi najwyższy wynik od wybuchu wojny. Prawdopodobnie zmiany te można wiązać z niepewną sytuacją ekonomiczną, a zwłaszcza z niekontrolowanym napływem taniego ukraińskiego zboża do Polski, który w ostatnim czasie wywołał w kraju falę protestów.

CBOS

RYS. 2. Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna przyjmować ukraińskich uchodźców z terenów objętych konfliktem?

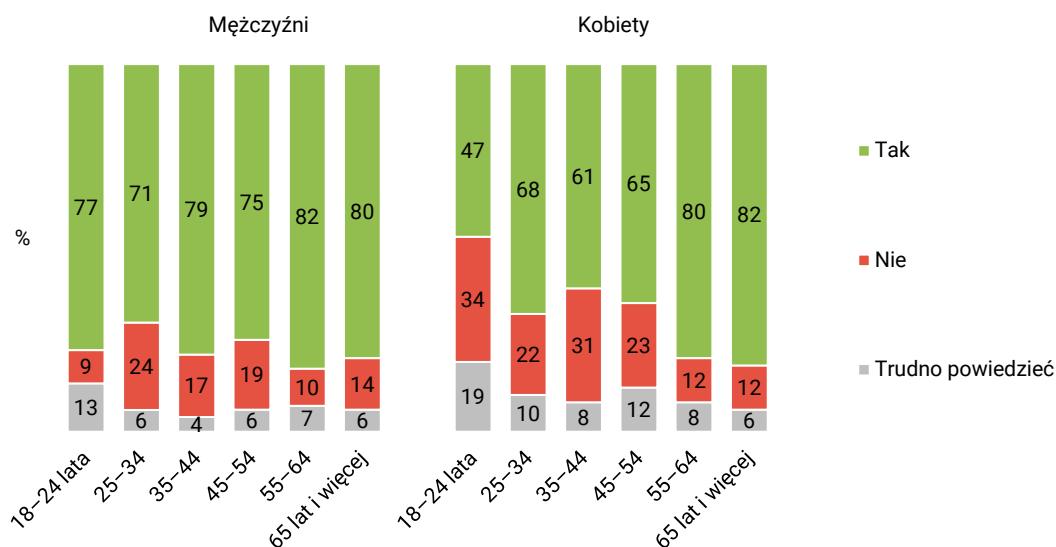

Poparcie dla przyjmowania ukraińskich uchodźców rzadziej deklarują młodszy badani (64% w grupie wiekowej 18–24 lata wobec 81% wśród najstarszych respondentów), osoby mieszkające w mniejszych miejscowościach (68% na wsi wobec 80% w największych miastach), gorzej wykształcone (60% badanych z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym wobec 82% respondentów z wykształceniem wyższym), gorzej oceniające swoją sytuację materialną (50% wśród oceniających ją jako złą wobec 80% wśród oceniających ją jako dobrą), a także mające niesprecyzowane poglądy polityczne (59% wobec 70% na lewicy i 83% na prawicy). Spośród grup społeczno-zawodowych szczególnie niskim poparciem dla przyjmowania ukraińskich uchodźców wyróżniają się zwłaszcza osoby zajmujące się domem (51%) – zob. tabelę aneksową 2.

Co ciekawe, głębsza analiza pokazuje, że za niższe poparcie dla przyjmowania uchodźców wśród najmłodszych badanych – regularnie przez nas obserwowane – odpowiadają głównie młode kobiety. W istocie poziom poparcia wśród młodych mężczyzn w przedziale wiekowym 18–24 lata jest dość wysoki (77%), podczas gdy wśród ich rówieśniczek jest aż o 30 punktów procentowych niższy (47%), wyróżniając się na tle innych grup. Aż co trzecia respondentka w wieku 18–24 lata (34%) jest przeciwna przyjmowaniu uchodźców – zob. rysunek 3. Być może ten zaskakująco zły stosunek młodych Polek do uchodźców z Ukrainy ma pewien związek z faktem, że znaczną ich część stanowią właśnie młode kobiety, które mogą być przez nie postrzegane jako potencjalne rywalki na różnych polach.

CBOS

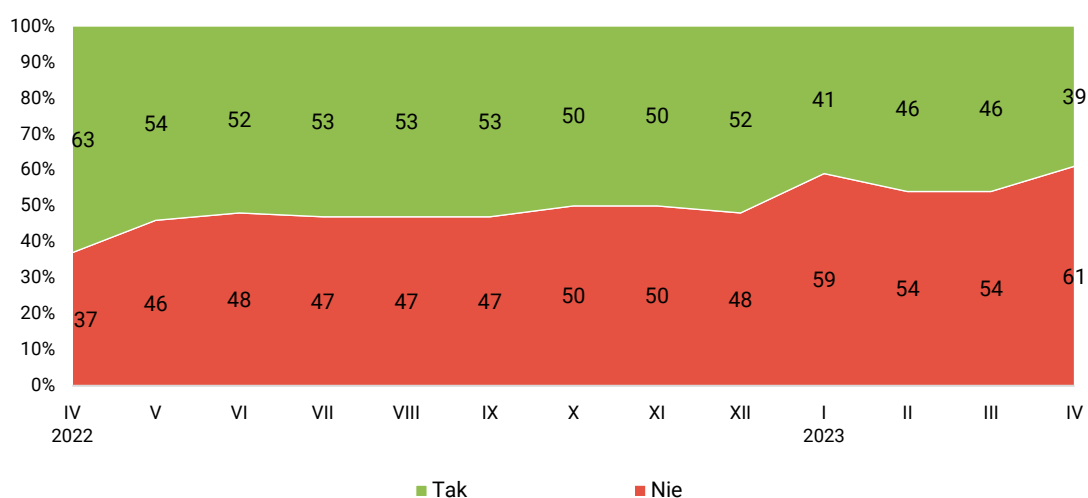
RYS. 3. Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna przyjmować ukraińskich uchodźców z terenów objętych konfliktem?

Również odsetek deklaracji niesienia pomocy ukraińskim uchodźcom wyraźnie się obniżył od poprzedniego pomiaru (39% wobec 46% w marcu), osiągając najniższy poziom od wybuchu wojny. Kiedy zadawaliśmy to pytanie po raz pierwszy rok temu, odsetek ten przekraczał jeszcze 60%. Następnie przez resztę 2022 roku utrzymywał się w okolicach 50%, by od początku nowego roku schodzić poniżej tego progu i wreszcie spaść po raz pierwszy poniżej 40%. Oczywiście jest to wciąż dość wysoki wynik, zważywszy na to, że od wybuchu wojny minął już ponad rok, ale ogólna tendencja jest niewątpliwie spadkowa.

CBOS

RYS. 4. Czy Pan(i) sam(a) lub ktoś z Pana(i) gospodarstwa domowego dobrowolnie i nieodpłatnie pomaga uchodźcom z Ukrainy?

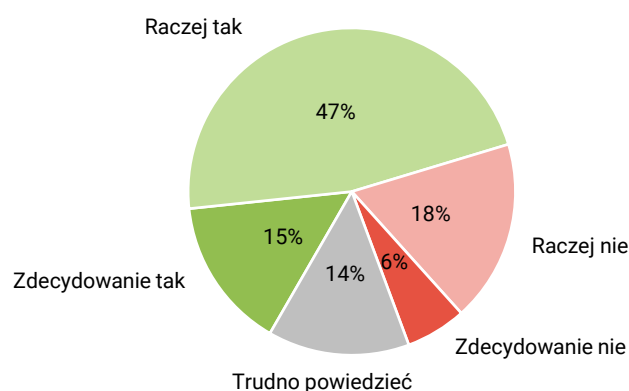
Pomocy uchodźcom nieco częściej udzielają starsi badani (43% w grupie powyżej 64 roku życia wobec 30% wśród respondentów w wieku 18–24 lata), osoby mieszkające w większych miejscowościach (51% w największych miastach wobec 34% na wsi), ankietowani lepiej wykształceni (53% wśród osób z wykształceniem wyższym wobec 23% z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym), a także dysponujący wyższymi dochodami *per capita* (52% w grupie o dochodach wynoszących 4000 zł lub więcej wobec 29% w grupie o dochodach do 1499 zł) – zob. tabelę aneksową 3.

Ponieważ poparcie dla Ukraińców pozostaje wśród Polaków wyjątkowo wysokie już od ponad roku (nawet pomimo spadków z tego miesiąca), zaczęliśmy się zastanawiać, jakie są naprawdę jego źródła – czy opiera się ono częściej na autentycznej sympatii do zmagających się z Rosjanami Ukraińców, czy może na zdroworozsądkowym założeniu, że wynik wojny ma podstawowe znaczenie dla przyszłości naszego kraju. W obecnym kontekście dość trudno jest badać rzeczywisty poziom sympatii Polaków do Ukraińców, bo niemal każde dotyczące tego pytanie może być potraktowane jako pytanie o poparcie dla ich wojennych wysiłków. Postanowiliśmy jednak spróbować skłonić badanych do ujawnienia głębszych przekonań z pomocą pytania projekcyjnego, pozornie nie dotyczącego ich własnych poglądów: czy Ukraińcy doceniają otrzymywaną w Polsce pomoc? Zakładaliśmy, że w odpowiedzi na takie pytanie łatwiej będzie respondentom ujawnić potencjalną niechęć wobec Ukraińców, która może się wyrażać właśnie w przekonaniu o ich „niewdzięczności”.

Ponad połowa Polaków (62%) uznała, że Ukraińcy doceniają otrzymywaną od naszego kraju pomoc, co czwarty badany (24%) był jednak przeciwnego zdania. W tej drugiej grupie ponadprzeciętnie często natrafiamy na kobiety (28% wobec 19% mężczyzn), młodszych badanych (43% najmłodszych wobec 12% najstarszych), gorzej wykształconych (33% w grupie z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym wobec 18% w grupie z wykształceniem wyższym) oraz posiadających niższe dochody *per capita* (39% w grupie o najniższych dochodach wobec 16% w grupie o najwyższych dochodach) – zob. tabelę aneksową 4.

CBOS

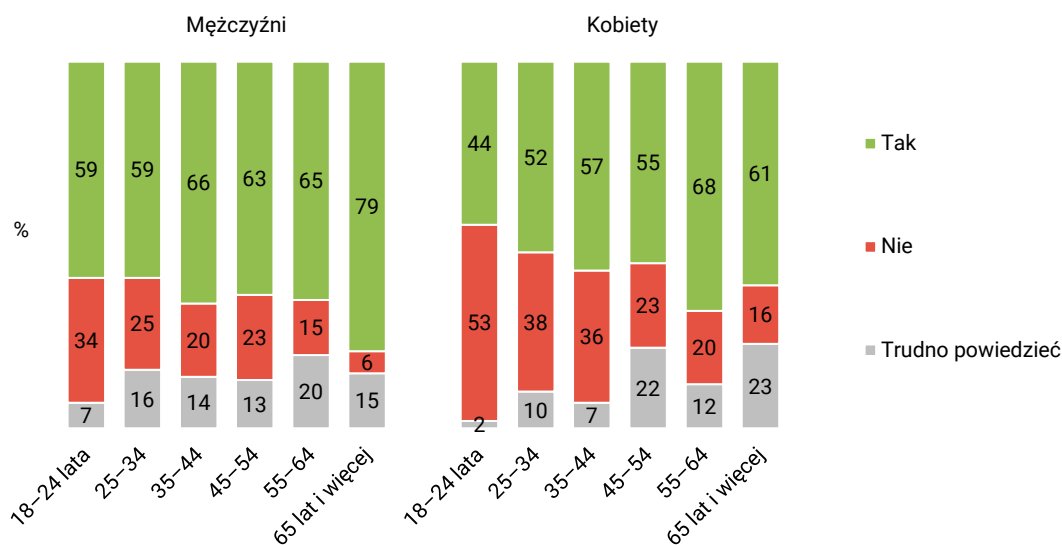
RYS. 5. Jak Pan(i) sądzi, czy Ukraińcy doceniają otrzymywaną w Polsce pomoc?

Co ciekawe, również pod tym względem wyróżniają się najmłodsze Polki. Przekonanie o tym, że Ukraińcy nie doceniają udzielanej im przez nas pomocy, podziela ponad połowa z nich (53%), co stanowi wynik o prawie 20 punktów procentowych wyższy niż w grupie ich rówieśników (34%) i o prawie 30 punktów wyższy niż wśród ogółu badanych (24%) – zob. rysunek 6.

CBOS

RYS. 6. Jak Pan(i) sądzi, czy Ukraińcy doceniają otrzymywaną w Polsce pomoc?

Analiza krzyżowa pokazuje też, że 40% badanych uznających, iż Ukraińcy nie doceniają otrzymywanej w Polsce pomocy, uważało, że mimo to należy przyjmować uchodźców z Ukrainy – zob. tabelę 1. To oznacza, że w skali ogółu społeczeństwa mniej więcej co dziesiąty Polak co prawda popiera pomaganie Ukraińcom, ale ma poczucie, że pomoc ta nie spotyka się z wdzięcznością.

TABELA 1

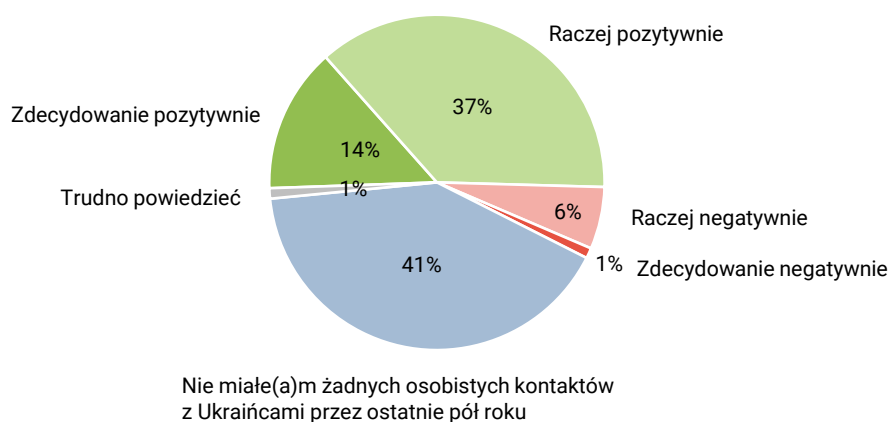
Poparcie dla przyjmowania uchodźców z Ukrainy a poglądy na temat tego, czy pomoc jest przez Ukraińców doceniana

Jak Pan(i) sądzi, czy Ukraińcy doceniają otrzymywaną w Polsce pomoc?	Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna przyjmować ukraińskich uchodźców z terenów objętych konfliktem?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Tak	89	8	3
Nie	40	48	12
Trudno powiedzieć	64	16	20
Ogółem	73	19	8

Nasze kolejne pytanie również miało sprawdzić, czy pod powierzchnią masowych deklaracji poparcia nie kryją się bardziej złożone postawy wobec przyjmowanych przez nasz kraj uchodźców – zapytaliśmy o osobiste kontakty respondentów z Ukraińcami w ciągu ostatnich kilku miesięcy. Mniej więcej połowa badanych (51%) uznała, że kontakty te były pozytywne, a tylko 7%, że negatywne. Warto przy tym zwrócić uwagę, że czterech na dziesięciu badanych (41%) stwierdziło, że w ogóle nie miało takich kontaktów. Jeśli pominiemy tę ostatnią grupę, okaże się, że spośród Polaków, którzy mieli styczność z Ukraińcami w ostatnim czasie, aż 86% określiło te doświadczenia jako pozytywne, a 12% – jako negatywne.

CBOS

RYS. 7. Jak przebiegały Pana(i) osobiste kontakty z Ukraińcami w ciągu ostatnich kilku miesięcy?

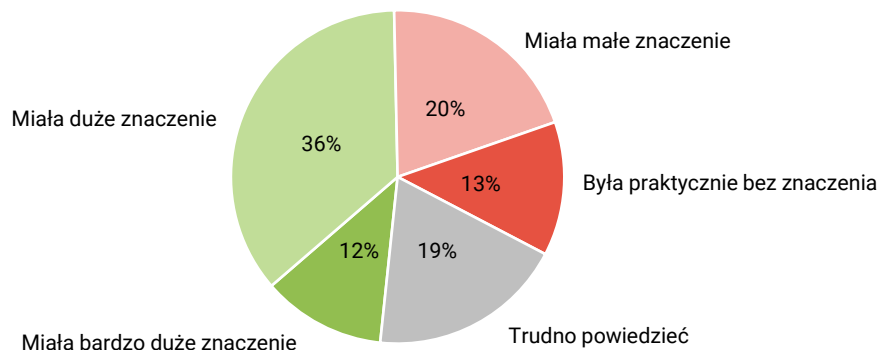
Negatywne kontakty z Ukraińcami deklarowali ponadprzeciętnie często młodszy badani (14% wśród najmłodszych wobec 1% wśród najstarszych), respondenci oceniający swoje warunki materialne jako złe (16% wobec 5% wśród oceniających je jako dobre). Spośród grup społeczno-zawodowych wyróżniali się pod tym względem zwłaszcza uczniowie i studenci (19%) – zob. tabelę aneksową 5.

WIZYTA PREZYDENTA ZELENSKIEGO

Na koniec poprosiliśmy respondentów o ocenę pierwszej oficjalnej wizyty prezydenta Ukrainy Wołodymyra Zełenskiego w Polsce, która miała miejsce na początku kwietnia. Opinie na jej temat były dość podzielone: niespełna połowa Polaków (48%) przypisywała jej duże lub bardzo duże znaczenie, ale co trzeci (33%) uważał, że miała ona albo małą wagę, albo nie miała jej praktycznie wcale. Dla porównania, nieco wcześniejszej wizycie prezydenta USA Joe Bidena w Polsce duże lub bardzo duże znaczenie przypisywała wyraźna większość Polaków (71%)².

CBOS

RYS. 8. Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) wagę ostatniej wizyty prezydenta Ukrainy Wołodymyra Zełenskiego w Polsce?

Znaczenie wizycie Zełenskiego przypisywali ponadprzeciętnie często starsi badani (64% wśród najstarszych wobec 31% w grupie wiekowej 25–34 lata), respondenci uczestniczący w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu (82% wobec 46% wśród niepraktykujących) oraz wyznający poglądy prawicowe (60% wobec 49% na lewicy czy 32% wśród osób o niesprecyzowanych poglądach politycznych) – zob. tabelę aneksową 6.

² Zob. komunikat CBOS „Ocena wizyty Joe Bidena w Polsce i na Ukrainie, postrzeganie stosunków polsko-amerykańskich oraz wpływu USA na świat”, marzec 2023 (oprac. B. Badora).

Większość badanych nadal uważa, że wojna na Ukrainie zagraża bezpieczeństwu Polski. Większość popiera też przyjmowanie przez nasz kraj uchodźców z Ukrainy, choć akurat w kwietniu poziom tego poparcia wyraźnie się obniżył i jest obecnie najniższy od wybuchu wojny. Na najniższy notowany do tej pory poziom spadł również odsetek deklaracji niesienia pomocy uchodźcom. Obie te zmiany mają zapewne związek z niepewną sytuacją ekonomiczną kraju i kryzysem wywołanym niekontrolowanym napływem taniego zboża z Ukrainy do Polski. Ponad połowa Polaków uważa, że Ukraińcy doceniają otrzymywaną w naszym kraju pomoc, ale co czwarty badany jest przeciwnego zdania. Podobnie jak w przypadku sprzeciwu wobec przyjmowania uchodźców, przekonanie o „niewdzięczności” Ukraińców jest szczególnie rozpowszechnione wśród młodych Polek. Zdecydowana większość badanych, którzy mieli w ostatnich miesiącach osobiste kontakty z Ukraińcami, ocenia je jako pozytywne. Opinie na temat ostatniej wizyty prezydenta Zełenskigo w Polsce są dość podzielone, ale dominuje przekonanie, że miała ona znaczenie.

Opracował

Jonathan Scovil